

UMĚLECKÉ
INSTALACE
VE
VEŘEJNÉM
PROSTORU

DIZERTAČNÍ

PRÁCE

TEZE

JAN TŮMA

název: UMĚLECKÉ INSTALACE VE VEŘEJNÉM PROSTORU

stupeň: DISERTAČNÍ PRÁCE

autor: Ing.arch. Jan Tůma

školitel: prof.Akad.arch. Vladimír Soukenka

pracoviště: 15115 Ústav interiéru a výstavnictví

stud. obor: ATT Architektura, teorie a tvorba

stud. program: A Architektura a urbanismus

fakulta: FA Fakulta architektury

škola: ČVUT České vysoké učení technické v Praze

rok: 2019

ABSTRAKT

Tato práce je jedním z úhlů pohledu na **dynamický a nedeterminovatelný fenomén uměleckých instalací ve veřejném prostoru**. Již samotný název práce v sobě obsahuje dualismus, jež je jádrem problematiky, která se soustředí na nalezení přesahů a průsečíků uměleckých instalací a veřejného prostoru.

Umění vytváří v rámci **veřejného prostoru** místa jinakosti, které narušují kontinuitu a samozřejmost každodenního života. Podobně jako mnoho dalších současných oblastí lidského života jsou tato místa jinakosti ovlivňována nástupem nových digitálních médií. Důsledkem tohoto procesu je vyprazdňování veřejného prostoru. Místa jinakosti se přesouvají do virtuálního světa globální sítě, a do hybridních míst, v nichž se ztrácí dříve pevně dané hranice mezi virtualitou a realitou.

Stejně tak **umělecké instalace** se během vývoje stále více propojují s novými médii a digitálními technologiemi. Ty jsou dnes často jejich nedílnou součástí, ale zároveň je svým způsobem odtrhávají od reálného prostoru. Přílišná fascinace novými médii a technologiemi nezřídka vede k tomu, že umělecké instalace jsou unášeny proudem digitalizace do virtuálních a hybridních světů; tím nejen ztrácí kontakt s reálným prostorem, ale nadto jsou ochuzeny o možnost specificky působit v mnoha úrovních a rozměrech, které výhradně poskytuje právě veřejný prostor.

Cílem práce je převrátit paradigma virtualizace a digitalizace reality, a využít **nová média**, jež jsou prostředníkem vykořenění a odtržení, ke zpětnému ukotvení uměleckých instalací ve veřejném prostoru. Vzniká tak koncept **prostor=médium**, jehož ambicí je vytvářet místa jinakosti v rámci veřejného prostoru a ten využívat jako specifické médium ke komunikaci informací, myšlenek, smyslových vjemů a emocí. Vzniká tak komplement k současné formě komunikace prostřednictvím nových digitálních médií. Nová média tak nemusejí být pouze novým nástrojem sdělení, ale při vhodném použití mohou být přímo spolunositelem obsahu.

Pevné spojení s prostorem činí umělecké instalace skutečnými a opravdovými, což z nich ve světě zprostředkovaných emocí a zážitků dělá výjimečná místa jinakosti.

ABSTRACT

This thesis is one of the perspectives on the **dynamic and undeterminable phenomenon of art installations in public space**. The title of the work itself contains dualism, which is the core of the issue, which focuses on finding overlaps and intersections of art installations and public space.

Within the public space, art creates places of otherness that disturb the continuity and obviousness of everyday life. Like many other contemporary areas of human life, these places of otherness are influenced by the advent of new digital media. The consequence of this process is the emptying of public space. Places of otherness are moving to the virtual world of the global network, and to hybrid places where the previously fixed boundaries between virtuality and reality are lost.

Likewise, **artistic installations** are increasingly interconnected with new media and digital technologies during development. Today, these are often an integral part of them, but at the same time they are in a way detaching them from real space. Excessive fascination with new media and technologies often leads to art installations being carried away by the stream of digitization into virtual and hybrid worlds; thus, they are not only losing contact with real space, but are deprived of the possibility of specifically acting at many levels and dimensions, which are exclusively provided by public space.

The aim of this work is to invert the paradigm of virtualization and digitalization of reality, and to use **new media**, which are mediators of uprooting and secession, to re-anchor art installations in public space. This creates the concept of **space=medium**, whose ambition is to create places of otherness within the public space and use it as a specific medium for communication of information, ideas, sensory perceptions and emotions. This creates a complement to the current form of communication through new digital media. Thus, new media may not only be a new communication tool, but may be a co-owner of the content if used appropriately.

The strong connection to space makes art installations real and genuine, making them unique places of differentiation in a world of mediated emotions and experiences.

A.5 SOUČASNÝ STAV

Vzhledem k povaze předmětu výzkumu⁹, struktuře práce a její metodice¹⁰, je **současný stav poznání** shrnut vždy **nezávisle pro veřejný prostor**¹¹ (zacíleno směrem k přesahům s uměleckými instalacemi) a **pro umělecké instalace**¹² (zacíleno k přesahům s veřejným prostorem).

V daných kapitolách je současný stav podpořen odkazy na příslušnou literaturu, včetně uvedení klíčových publikací.

Metodika práce staví z velké části na tezích skupiny Archigram, dále rozvinutých v publikaci *Designing for Uncertainty* Davida Rosenberga z roku 2009.

Vzhledem k tomu, že **oddíl B – Veřejný prostor** se zaměřuje na analýzu heterotopií, je klíčovou publikací této části souborná publikace *Heterotopia and the City: Public space in a postcivil society* z roku 2008. Texty byly vybrány Michielem Dehaenem a Lievenem De Cauter, kteří díky časovému odstupu vytvořili aktuální publikaci s nevšedním rozsahem.

Oddíl C – Umělecké instalace cílí, vzhledem k přesahu do veřejného prostoru, především na site-specific instalace a v teoretické části tak čerpá především ze souborné publikace *Art of place, creation from space* z roku 2012, editované českými autory Tomášem Žižkou a Radoslavou Schmelzovou. Kromě čerpání z publikací v tomto oddílu věnují kromě analýzy konkrétních uměleckých instalací světových i českých autorů.

⁹ viz. kapitola A.2 - NEPŘEDVÍDATELNÝ A NEUKONČENÝ VÝVOJ

¹⁰ viz. kapitola A.4 – METODIKA

¹¹ viz. kapitoly B.2 – B.4

¹² viz. kapitoly C.2 – C.4

A.6 CÍL PRÁCE

Těžiště práce spočívá v hledání styčných ploch a možností symbiózy uměleckých instalací a veřejného prostoru. Nacházení průsečíků těchto oblastí a jejich přesahů¹³.

Z pohledu veřejného prostoru je cílem nalezení odpovědi na otázku¹⁴:

Jakou roli hrají umělecké instalace ve veřejném prostoru?

Z perspektivy uměleckých instalací se pak jedná o odpověď na otázku¹⁵ komplementární:

Jakou formu a kontext mají umělecké instalace ve veřejném prostoru?

Cílem práce je převrátit paradigma virtualizace a digitalizace reality, a využít nová média, jež jsou prostředníkem vyprazdňování veřejného prostoru¹⁶ a odtržení uměleckých instalací od reálného světa¹⁷, ke zpětnému ukotvení uměleckých instalací ve vyprázdněných prostorech jinačnosti, a to tak, aby se novým médiem stal samotný prostor¹⁸.

¹³ viz. kapitola A.1 - PŘESAHY UMĚLECKÝCH INSTALACÍ A VEŘEJNÉHO PROSTORU

¹⁴ viz. kapitola B.1 - VEŘEJNÝ PROSTOR – ÚVOD

¹⁵ viz. kapitola C.1 – UMĚLECKÉ INSTALACE – ÚVOD

¹⁶ viz. kapitola B.5 - HETEROTOPIE A NOVÁ MÉDIA

¹⁷ viz. kapitola C.5 - SITE-SPECIFIC INSTALACE A NOVÁ MÉDIA

¹⁸ viz. kapitola D.2 - PROSTOR = MÉDIUM: INVERZE VIRTUALIZACE

D TEZE

D.1 PROSTOR = MÉDIUM

Tato kapitola je **syntézou** předchozích částí. Je oním pomyslným bodem reflexe fenoménu uměleckých instalací ve veřejném prostoru. Při pohledu na problematiku z jedné či druhé strany nelze pominout klíčovou roli médií, která hrají v obou případech důležitou, nicméně ambivalentní roli. Mohou být tvůrcem i destruktivním prvkem. Nová média pak mají tendenci extrahovat prostory a vjemy z reálného do virtuálního prostoru. Dochází tak ke dvěma částečně se překrývajícím a souvisejícím jevům. U **veřejného prostoru** dochází k jeho **vyprázdnění**, a to jak v přeneseném, tak doslovném slova významu. **Umělecké instalace** se pak díky virtualizaci **odtrhují** od reálného prostoru.

Cílem práce je převrátit paradigma virtualizace a digitalizace reality, a **využít nová média**, jež jsou prostředníkem vyprázdnění a odtržení, **ke zpětnému ukotvení uměleckých instalací ve vyprázdněných prostorech jinakosti** a obnovit tak vztah k reálným místům (*viz.: fig. D.01*).

Klíčem k pochopení procesů odtržení a vyprázdnění je **analýza procesu virtualizace** velké části života v současné společnosti. Dochází tak k naplňování utopických vizí z 90. let 20. století (srov. Mitchell 1995, Aurigi and Graham 1997).

*„...přeskupit vztahy v prostoru a čase tak, aby navždy dokázaly změnit náš život.“*⁵⁶
(Mitchell 1995: 2)

První utopické vize byly sepsány ještě v době, kdy byl internet vázán na nepřenosná, nebo obtížně přenosná rozhraní. Toto okouzlení novými virtuálními světy však přetrvává do současnosti a díky **všudypřítomnosti sítě** se stává stále samozřejmější součástí každodenního života. Permanentní připojení k síti, které je zajišťováno přenosnými rozhraními, se stává něčím samozřejmým, stejně jako činnosti a forma, kterou se na síti pohybujeme, komunikujeme, vnímáme a prožíváme. Mladší generace se téměř rodí s dotykovým displejem v ruce. Děti se často přirozeněji pohybují ve virtuálním prostoru sítě, než na nedalekém hřišti. Se vzrůstajícím přesunem do virtuality se tento **původně nevšední prostor jinakosti mění na ubíjející každodennost**.

A právě v tomto bodě se otevírá **cesta zpět k reálnému prostoru**. Ve chvíli, kdy se virtuální prostor stal místem každodennosti, nemůže již naplňovat svoji původní heterotopickou podstatu -

⁵⁶ *“... reconfiguring space and time relationships in ways that promises to change our lives forever.”*

už nemůže být místem inherentní jinakosti, heterogenity a výjimečnosti. Naopak, právě **skutečný prostor se paradoxně stává něčím neznámým, nevšedním a opravdovým**. Došli jsme tak daleko, že z této virtuální každodennosti nás dokáže vytrhnout jen reálná zkušenost - prostory, pocity, emoce, smyslové vjemy a zážitky, které jsou opravdové.

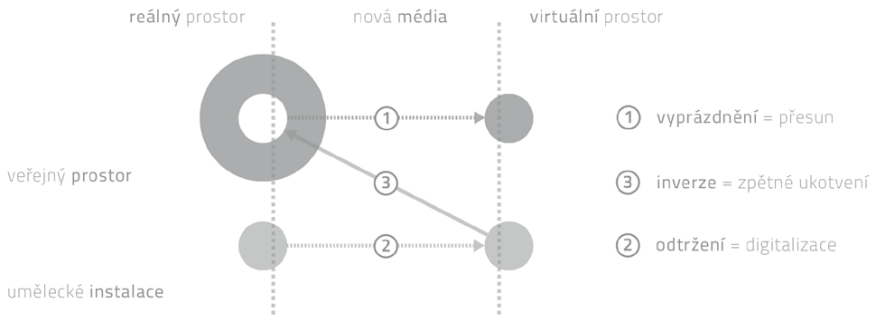

fig. D.01.....*prostor=médium*

Roli prostředníka virtualizace a digitalizace sehrála nová média. Rád bych tento proces obrátil a využil nová média jako nástroje k tomu, **aby se novým médiem stal samotný prostor**. Myšlenka navazuje na českou iniciativu *Město=médium* (srov. Matoušek, Viglerová, Vladimír 518, 2012), která mapuje umělecké intervence do veřejného prostoru ve smyslu využití urbánního prostoru.

Jsem přesvědčen, že určité části veřejného prostoru, které byly výše definovány jako heterotopie iluze, **mají potenciál zařadit se mezi ostatní klasická i nová média**. Že je možné sdělovat skrze uměleckou instalaci v prostoru určitý obsah. Každé médium má své klady i zápory. Stejně tak veřejný prostor. V praktické části se tedy zaměřím na komunikaci idejí skrze prostor=médium. Budu zkoumat zákonitosti, přínos i nástrahy tohoto typu komunikace.

D.2 PROSTOR = MÉDIUM: INVERZE VIRTUALIZACE

Aby se prostor stal médiem, je třeba pochopit jeho specifické kvality a limity. Ty je třeba **definovat ve vztahu k novým digitálním médiím**. Cílem není tato média nahradit či transformovat. Jde o to nalézt **komplement**, který by je doplňoval v oblastech, jež digitální média nemohou v plnosti obsáhnout. Vzhledem k tomu, že médiem je reálný prostor, dochází k **inverzi procesu virtualizace** ve smyslu naplnění vyprázdněných prostorů jinakosti uměleckými instalacemi, které jsou s těmito místy nedílně spojeny.

Chceme-li efektivně využívat prostor jako médium a zároveň tím naplnit vyprázdněné prostory jinakosti, je třeba kriticky zhodnotit vlastnosti a formu nových digitálních médií. Na základě toho lze pak přijít s komplementárním programem, definujícím prostor=médium. Kriticky se tedy zaměřím právě na ty oblasti, jejichž komplementární rovina by mohla naplňovat podstatu prostoru - média.

Nová digitální média jsou vždy omezoována i určována technologiemi, které vytváří komunikační rozhraní (*interface*) nebo programy, na jejichž základě funguje samotný virtuální prostor (*virtual space*). V současnosti se velmi zlepšila mobilita a konektivita zařízení a dosah sítě. Uživatelské rozhraní pro komunikaci je však redukováno do plochy displeje. Tím je limitováno měřítko, a především počet rozměrů, skrze které je toto médium schopno komunikovat. I přes pokroky na poli zobrazovacích technologií je **zmenšení a zploštění** obsahu jedním z nejužších omezení.

Všudypřítomnost sítě je spolu s možností permanentního připojení jedním z důvodů, proč virtuální prostor pohlcuje tolik lidí a takové množství činností. Na tento fenomén se lze ovšem podívat i z jiného úhlu pohledu, ze kterého lze pozorovat nová digitální média jako neukotvená, **bez vazby k prostoru**. Tato média jsou všude a zároveň neexistují nikde.

Virtuální světy obsahují hlubiny poznání a vědění, které jsou však skryty pod silným nánosem nedůležitých informací a reklamních sdělení. I sama forma většiny digitálních médií je prvoplánovitě **povrchní**. Výrazná dynamika těchto médií (neustálá proměna obsahu v čase, ale i neustálé technologické inovace) vede k **vyprazdňování skutečného obsahu**. Problém vyprazdňování obsahu není novým fenoménem, ve virtuálním světě však nabírá specifickou podobu. Proto je třeba analyzovat právě onu specifickou podobu, nikoliv jen problém vyprázdnění obsahu obecně, ačkoliv Huxleyho cynická satira je i dnes v mnoha ohledech až mrazivě přesná: vyprázdňenost obsahu a ztráta smyslu je výsledkem přemíry podnětů a informací.

Spojujícím prvkem virtuálního světa a jeho rozhraní v reálném světě je **interaktivita**, která probíhá na obou úrovních. Přes interaktivní rozhraní je upravován interaktivní obsah. Interaktivita,

kteřá byla donedávna fascinující, se stala samozřejmou a očekávanou. Formy interakce se přitom od počátku příliš nemění. Většinou bývají založeny na aktivitě a přímé odezvě.

Stejně tak pocity a **emoce** jsou v kyberprostoru **zprostředkované**. Pokaždé je třeba je při sdílení komprimovat a při vnímání extrahovat. Vzhledem k digitální povaze komunikace jde vždy o určitou formu neautentičnosti. Vytrácí se bezprostřednost a okamžik osobního prožitku.

Další sférou, která je u nových digitálních médií **redukována**, jsou **smyslové vjemy**. Tato média jsou čistě audiovizuální (především vizuální). Ostatní smysly není možné v tomto světě používat. Kromě klasických smyslů jsou to i latentní receptce pocitu v prostoru a vnímání všech aspektů prostředí.

Nová digitální média jsou neoddiskutovatelným fenoménem, který se stává nedílnou součástí naší každodennosti. Proto se při hledání prostorů jinakosti, které nás z této každodennosti vytrhávají, zaměřím na skutečný prostor=médium. Ten skrývá potenciál znovuoobjevení kouzla těchto míst, které se zhmotňuje ve formě uměleckých instalací a **vytváří novou formu heterotopie iluze**. Vytváří další vrstvu veřejného prostoru, ve které se lze dotknout snového světa utopie.

D.3 PROSTOR = MÉDIUM: REALIZACE

V tomto bodě práce **přechází z teoretické do praktické roviny** (viz. A.2). V předchozích řádcích jsem nastínil určité vlastnosti digitálních médií, jež mají potenciál transformace do nového prostoru jinakosti, který nazývám prostor=médium. Transformace je druhem inverze těchto vlastností tak, aby vytvořily **komplement digitálním médiím**. V reálném prostoru tak mohou vznikat místa jinakosti, které se radikálně vyčleňují z digitální každodennosti.

digitální médium	komplementarita	prostor=médium
plocha, zmenšené měřítko→	prostor, reálné měřítko
všudypřítomnost→	site-specific
nelokalizovatelné→	vazba na místo
povrchní a prvoplánový obsah→	hlubší a skrytý význam
předvídatelná interakce→	nepředvídatelná interakce
audio-vizuální→	komplexní zapojení smyslů
zprostředkované emoce→	vlastní prožitek

fig. D.02.....komplementarita digitálních médií

Výše jsou definovány **vlastnosti digitálních médií s potenciálním komplementem** (viz. fig. D.02). Na tyto fenomény se pak soustředím v praktické části, kde každá z případových studií reflektuje některé z nich. Vzhledem k tomu, že se jedná o realizované umělecké instalace, je třeba je vnímat ve vztahu k obsahu, který komunikují. Projekty, jež jsou předmětem případovým studií, nevznikaly prvoplánově na základě této teze, ale jako nezávislé tvůrčí projevy. Z pohledu nastíněné komplementarity jsou jednotlivá díla posuzována až v rámci této práce. Určitá nezávislost teoretické a praktické roviny je totiž předpokladem objektivnějšího poznání fenoménu uměleckých instalací ve veřejném prostoru.

E PŘÍPADOVÉ STUDIE

E.1 DE/COMPOSED

autor: Jan Tůma, Jindřich Ráftl, Jan Nálepa

rok: 2014

akce: Signal festival

lokace: Karlův most, Praha

typ: interaktivní světelná instalace

E.2 LABORATORIUM SILENCII

autor: Jan Tůma, Dávid Sivý, Jindřich Ráftl

rok: 2015

akce: EXPO 2015

lokace: Pavilon ČR, Milano

typ: interaktivní instalace

E.3 EVENT HORIZON

autor: Jan Tůma, Dávid Sivý, Jindřich Ráftl

rok: 2016

akce: Signal festival

lokace: AV ČR, Praha

typ: světelná instalace

F MANIFEST

F.1 MANIFEST: REKAPITULACE

Tato práce je pouze **referenčním bodem v neustálém procesu proměny** (srov. Zuk and Clark 1970) fenoménu uměleckých instalací ve veřejném prostoru. Její ambicí není postulace neměnných závěrů, ale spíše reflexe současného stavu této problematiky a jejího kontext.

Umělecké instalace mají v rámci veřejného prostoru potenciál vytvářet **místa jinakosti-heterotopie**, jež narušují **zdánlivou kontinuitu a normalitu běžného každodenního života** (srov. Foucault 1967). V současnosti dochází k masivnímu přesunu těchto míst do **hybridního světa**, zprostředkovaného novými digitálními médii. Dochází tím k vyprázdnění veřejného prostoru a odtržení od reality. Mojí snahou je toto paradigma invertovat a využít nová média k **opětovnému ukotvení prostorů jinakosti v reálném světě**.

Procesu **virtualizace a digitalizace** neunikají ani samotné umělecké instalace, jejichž vývoj je též úzce svázán s **novými médii**. S rostoucí všeprostupující digitalizací jsou i ony stále častěji realizovány v hybridních místech, kde se nekontrolovaně prolíná fyzická a virtuální realita, nebo alespoň využívají rozhraní digitálních médií. Právě umělecké instalace jsou jednou z forem heterotopie iluze. Skrze ně se snaží sdělovat obsah, který je pevně svázán se světem kolem nás - ten reflektuje z nových a často nečekaných perspektiv a pomáhá tak spoluvytvářet jeho hlubší pochopení. A právě skrze tuto novou **konceptuální reflexi**, kterou umění za pomoci nových médií ve veřejném prostoru katalyzuje, může člověk opětovně nacházet a znovuobjevovat místa, která byla v důsledku řady zmiňovaných procesů vyprázdněna, zbavena osobní hodnoty, emočního náboje.

Právě **mediální charakter** uměleckých instalací stál u zrodu konceptu **prostor=médium**, v němž dochází k syntéze (resp. složitému zpětnovazebnému systému vztahů) uměleckých instalací a veřejného prostoru. Spojení obou systémů pak tvoří základ inverzního přístupu ke komunikaci určitých témat. Tento přístup má potenciál stát se **komplementem současných digitálních médií**, která se v důsledku svého masivního rozšíření stávají nedílnou součástí naší každodennosti. Proto i nová místa jinakosti musí být v **těsném spojení s veřejným prostorem**; skrze tuto vazbu vzniká nová, nedestruktivní vrstva, v níž lze komunikovat informace, příběhy a emoce, které jsou prostřednictvím digitálních médií nesdělitelné.

Teorie i praxe oscilují okolo několika zásadních myšlenek, které jsou společným jmenovatelem fenoménu uměleckých instalací ve veřejném prostoru. V rámci manifestu se pokusím vydestilovat jejich podstatu; cílem není suplovat iluzi pravdivosti či dokonce předstírat že se jedná o jediný možný pohled na danou problematiku. Mnohem spíše se jedná o jedno z možných uchopení problematiky, o **novou vrstvu**, která snad obstojí sama o sobě, ale jejímž smyslem a cílem nemůže být nic menšího než **dialog s odlišnými úhly pohledu** - předchozími, současnými, a snad i budoucími.

F.2 MANIFEST: VIZE

Médiem sdělení uměleckých instalací ve veřejném prostoru je reálný prostor sám. Řada vlastností, jež jsou mu inherentní, činí každou jeho část jedinečnou a nepřenositelnou. Genius loci splývá v tomto duchu se site-specific charakterem umělecké instalace. Oba principy (místo a instalace) jsou **pevně ukotvené v reálném prostoru a v čase** tady a teď; tato unikátní a časoprostorově nepřenosná situace je styčným se spleťtostí hybridního světa kolem nás a v nás a právě skrze tuto emocionálně nabitou unikátnost umožňuje člověku vytvořit si s těžko uchopitelným světem nové synapse; takto katalyzované sítě osobních vztahů usnadňují cestu ke znovuzakotvení člověka v reálné situaci.

Je-li umělecká instalace umístěna do **prostoru**, měla by využívat **všechny jeho rozměry** - tři prostorové, jeden časový, a řadu těch skrytých, nepostřehnutelných na první pohled, těch, které se jen zlehka dotýkají smyslových percepčí. Podobně jako **kontext** jsou však tyto drobné doteky znamením opravdovosti a skutečnosti instalace. Jsou zároveň známkou její **jedinečnosti a nepřenositelnosti**. V plnosti lze sdělení skrze tento druh média vnímat pouze na úrovni **osobního prožitku**, který je nesdílný, ale o to intenzivnější. Sdílet lze pouze platónské odlesky postaty, ale samotný objekt je **nedílnou součástí prostoru**, do kterého je umístěn, a ve kterém je vnímán. Vlastnost uměleckých instalací ve veřejném prostoru, která se na první pohled může zdát slabinou, je ve skutečnosti jejich silnou stránku. Jasně se diferencuje od sdílené každodennosti a vytváří jedinečnou a **individuálně prožívanou jinakost**.

Při vytváření těchto emocionálně efektivních prostředí jinakosti by měl být proces založen na konzistentní fúzi a propojení jeho všech součástí. Jednotlivé výrazové prostředky by měly být v rámci celku umělecké instalace nenápadné, měly by přirozeně akcentovat pocity či myšlenky, které má instalace sdělit. K tomu je zapotřebí hlubší pochopení místa, do kterého má být instalace zasazena, obsahu sdělení, který má vyjadřovat, a socio-kulturního pozadí publika, kterému je sdělení určeno.

Je tedy třeba se soustředit na **komplexitu a kontext instalace**, ne pouze na její díčí aspekty a prvky. Právě to, jakým způsobem a do jaké míry se podaří vytvořit syntézu jednotlivých složek, rozhoduje o kvalitě výsledku. Pouhé bytvaní složek vedle sebe, jakýsi "katalog vlastností" bez hlubšího propojení, zdaleka nemá takový potenciál obohatit diváka tak, jak se to může podařit v případě syntézy, a ve výsledku je podružné, jakou měrou k této syntéze přispěl intelekt, technické dovednosti, zkušenosti, nebo intuice. Když se však jednotlivé složky podaří organicky propojit, má instalace ve

veřejném prostoru potenciál prohloubit vazbu lidí (ať již místních, vědomých turistů či náhodných návštěvníků) s místem, do něž je zasazena.

Příběh rostoucích hybridních a virtuálních světů, které se z okrajové jinakosti staly žitou každodenností, nutí k zamýšlení se nad potenciální masifikací a plošným rozšířením uměleckých instalací ve veřejném prostoru. Pokud mají instalace i nadále zůstat místy jinakosti, je třeba vždy uvažovat o **míře, měřítku a kontextu jejich zapojení do veřejného prostoru**, které dále souvisí s jejich **charakterem, formou** a v neposlední řadě s **obsahem** jejich sdělení. Jedná se o tak komplexní a objektivně neposouditelný systém, že je obtížné až nemožné předem stanovit pravidla, která by definovala rámec zasazování uměleckých instalací do urbánního kontextu. Potvrzují tak svůj **charakter otevřeného a nedeterminovatelného celku**, ke kterému je třeba **přístupovat v rovině nepředvídatelnosti** (*uncertainty*).

Nová média je třeba v rámci uměleckých instalací **využívat k pozvednutí a prohloubení metaforického a poetického potenciálu prostoru**. Jsou **pouze nástrojem** k dosažení tohoto cíle, nikoli účelem nebo výsledkem. Proto je třeba individuálně pracovat s kontextem místa a obsahem instalace, ve které by měla být uplatněna.

Pokud nelze nová média zapojit ve smyslu výše nastíněné logiky, může být správným krokem i jejich **potlačení** či **vědomé nevyužití**. To jistě nelze chápat jako vymezování se vůči novým médiím a technologiím, či dokonce jejich odmítnutí; je-li výsledkem analýzy místa závěr, že jakákoliv intervence jej oslabí, je zcela legitimním krokem se jakékoliv intervence vzdát. Je-li jedinou možnou pointou použití nových médií **samoúčelnost**, pak jejich odmítnutí není aktem protestu, ale znakem pokory a poctivosti. Místo sledování moderních trendů a konkrétních technických řešení je tak třeba spolehnout se na stálejší hodnoty, jakými jsou estetika, kontext, smysly a emoce.

Jedině tak mají **umělecké instalace** šanci zůstat **zakotveny ve veřejném prostoru a stát se novým médiem**, které je schopno **vytvářet komplement k hybridním a virtuálním světům**. Pevné spojení s prostorem je činí skutečnými a opravdovými, což z nich ve světě zprostředkovaných emocí a zážitků dělá výjimečná místa jinakosti. Prostor tak přestává být jejich pouhou kulisou a stává se znovu nalezeným domovem.

F.3 VÝSLEDKY

Jak již bylo nastíněno v úvodu⁵⁸, tato práce má ambici být současným ‚referenčním bodem‘ v neustálém procesu změny a vývoje (srov. Zuk and Clark 1970) neukončených a nedeterminovatelných systémů, z něž lze tento dynamicky se vyvíjející celek nahlížet.

Jako hlavním výstup, ve kterém je obsažen **původní přínos práce**, byl vzhledem k povaze problematiky zvolen **Manifest**⁵⁹. Jedná se o syntézu všech předchozích částí práce, ve které jsou obsaženy klíčové poznatky výzkumu a nastíněna možnost jejich aplikace do praxe.

Dalším dílčím přínosem práce je původní **koncept prostor=medium**⁶⁰. V něm je na základě analýzy současných nových digitálních médií definována jejich komplementarita ve vztahu k reálnému prostoru tak, nová média jako nástroje k tomu, aby se novým médiem mohl stát samotný prostor.

V praktické rovině práce přináší podrobnou analýzu původních **realizovaných uměleckých instalací**. Ty vznikaly jako nezávislé tvůrčí projevy v úzkém propojení s akademickým prostředím ČVUT. Výstupy jsou zaneseny v RUV a byly dále publikovány v odborných českých i zahraničních periodických a na mezinárodních konferencích a výstavách.

⁵⁸ viz. kapitola A.2 - NEPŘEDVÍATELNÝ A NEUKONČENÝ VÝVOJ

⁵⁹ viz. oddíl F – MANIFEST

⁶⁰ viz. oddíl D - TEZE
